

blaa og rød Signatur. Praksis er blevet den, at man medtager alle under Staten fredede Oldtidsmindesmærker, men kun de mest betydningsfulde har Nummer og en tilsvarende kort Beskrivelse i Teksten.

For Oldtidsmindernes Vedkommende er Forklaringen i Reglen ganske kort, man synes undertiden lidt for kort, men Aarsagen er vel nok, at man i mange Tilfælde ikke ved noget om de paagældende Mindesmærker, blandt hvilke Gravhøjene naturligvis indtager en talmæssigt meget fremtrædende Plads. Det forekommer Anmelderen, at Dispositionen for de forskellige Kortblade ikke er helt ensartet, og enkelte Mangler maa vel simpelt hen bero paa Forglemmelser, f. Eks. savner man i Silkeborg-Bladet de to Runesten ved Sønder Vissing.

Paa Hjørring-Frederikshavn-Bladet er indført en hel Række moderne Ting, saasom Skagens Museum, Drachmanns Grav og Drachmanns og Krøyers Huse, medens man ikke paa Silkeborg-Bladet har fundet Anledning til at markere eller beskrive det for en vis Periode i dansk Aandsliv saa betydningsfulde Himmelbjerg. Der kunde maaske ogsaa være Grund til at medtage nogle af de berømte Kilder og saa vigtige, men ganske vist lidet tilgængelige Oldtidsminder som Oldtidsagrene og de store Jernudvindingspladser f. Eks. Sydvest for Silkeborg.

Iøvrigt er Udarbejdelsen af saavel selve Kortbladene som Beskrivelsen præget af stor Omhu og opfylder alle rimelige Krav. De vil utvivlsomt ogsaa faa en betydelig Mission og bidrage til, at det danske Folk i stigende Grad vil interessere sig for og beskytte de os fra Fortiden overleverede Mindesmærker. *Niels Nielsen.*

Alwin Pedersen: Et Naturens Reservat. 12 Sider Tekst, talrige Illustrationer, et Kort (17×29 cm). Gyldendalske Boghandel -- Nordisk Forlag. København 1940. Pris: 8,75 Kr.

Gennem adskillige Aar har man drøftet Ønskeligheden af at oprette et Naturreservat i Østgrønland, og man har til Gunst for en saadan Tanke anført saavel fredningsmæssige som praktiske Grunde. De fredningsmæssige Argumenter paapeger Ønskeligheden af at skaane de store arktiske Pattedyr, navnlig Moskusoksen og de store Havdyr. Disses Antal pr. Arealenhed er nemlig relativt ringe, og Bestandens Fornyelse saa langsom, at en intensiv Anvendelse af moderne Jagtvaaben betyder den alvorligste Trusel for disse Arters fremtidige Bestaaen. Selv om man ikke regner med en fuldständig Udryddelse ved selve Jagten, kan man befrygte, at en

svækket og faatallig Bestand under en ugunstig Situation, f. Eks. en Epidemi eller en Sulteperiode, fuldstændig kan udslettes. Fra et naturvidenskabeligt Synspunkt vilde det være beklageligt, om en saadan Skæbne skulde ramme f. Eks. Moskusokse eller Hvalros.

Fredningens økonomiske Betydning er først og fremmest begrundet i det Forhold, at der lever en efter Omstændighederne ret talrig og stærkt voksende indfødt Befolkning i Østgrønland. Dennes Ernæring maa nødvendigvis i første Række baseres paa Dyrefangst, og en væsentlig Reduktion af Bestanden vil rumme den største Risiko for Grønlænderne. Det vil vistnok blive nødvendigt for at sikre den indfødte Befolknings Ernæring at indrette et fredet Omraade, hvor Dyrenes Formering kan finde Sted, og hvorfra Bestanden kan suppleres, hvis Dyrenes Antal i de egentlige Jagtfelter skulde blive reduceret for stærkt. Det vil tillige være praktisk at regulere Fangsten af Pelsdyr, fordi man kun derved kan opnaa en passende Balance mellem Bestandens Forøgelse og Afgang.

En total Fredning af visse Omraader og en begrænset Fredning af visse Arter er da ogsaa i adskillige Aar blevet anset for hensigtsmæssig saavel i arktiske som i antarktiske Egne. I Antarktis har man med stort Held gennemført Bestemmelser af den Art, og ikke mindst er det bemærkelsesværdigt, at Norge har gennemført store Indskrænkninger i Jagten paa Spitzbergen og derved forhindret de større Jagtdyrs omtrentlige eller totale Udryddelse.

I Vestgrønland er der allerede sket Ulykker af den nævnte Art, og i Østgrønland har man hidtil ikke gennemført betryggende Fredningsbestemmelser. Det kan imidlertid ikke stærkt nok fremhæves, at den nu stedfindende Rovdrift af Østgrønlands Vildtbestand paa en eller anden Maade maa bringes til Afslutning, i modsat Fald vil Udviklingen uvægerlig ende med en Katastrofe, og tragisk nok, uden at nogen egentlig har haft nogen Glæde af det.

Efter de foreliggende Oplysninger er det af Alwin Pedersen foreslaaede Reservat mellem 78° og 75° n. Br. vel egnet og formentlig tilstrækkelig stort.

De mange Billeder i Alwin Pedersens nye Bog illustrerer levende og virkningsfuldt den nordøstgrønlandske Dyreverdens haarde Livskaar. Motivvalg og Fotografering er upaaklagelig, og Reproduktionen i sig selv god, selv om Anmelderen ogsaa til dette Formaal vilde fortrække Autotypi for Dybtryk. Den indledende Tekst indeholder en kort Redegørelse for det ovenfor skitserede Problem: Den østgrønlandske Dyreverdens fremtidige Bestaaen, men Udformningen er desværre i rent formel Henseende ikke pletfri. Stilen er noget tung og usoigneret, og de 6 Sider Tekst er ikke blevet det

Krav om Handling, som ikke kan modstaaes, og det Udtryk for et Mandfolkesinds stærke Følelse af den Ret og Rimelighed, som bærer en Sag oppe over alle Vanskeligheder. Det maa imidlertid haabes, at Billedernes Skønhed og Kraft vil formaa at øge Interessen for denne Sag, som maaske er fuldstændig afgørende for Østgrønlands Befolkning Fremtid, nemlig Oprettelsen af det Forraadskammer, hvorfra den østgrønlandske Dyrebestand ogsaa i Fremtiden kan hente Fornøelse og Livskraft. *Niels Nielsen.*

H. M. Thamdrup: Studier over jyske Heders Økologi. I Hedebundens Fugtighedsforhold. Acta Jutlandica XI, Supplementum, 1939, 82 pp, 11 Tabeller og 24 Figurer.

De hastigt svindende Hedecarealer i Jylland er tidligere jævnligt blevet undersøgt af Botanikere og Geologer; i den ellefte Time kommer nu hertil en Indsats fra zoologisk Side, idet Dr. H. M. Thamdrup har begyndt en økologisk Undersøgelse af de jyske Heder. Studiernes Udgangspunkt har været Naturhistorisk Museum, Aarhus, men den egentlige Arbejdsbasis har været et transportabelt Laboratorium, indrettet i en Beboelsesvogn, en Fremgangsmaade, der med et Slag løser en lang Række af de Besværligheder, der ellers knytter sig til Undersøgelser af denne Art.

Det første Resultat af denne Undersøgelse foreligger nu som en Studie over Fugtighedsforholdene, en klar og velskreven Redegørelse for velovervejede og velgennemførte Undersøgelser, der yder et meget væsentligt Bidrag til Hedens mikroklimatiske Forhold.

Beklages maa det, at et saa betydeligt Arbejde ikke i sin Helhed fremkommer paa et af Hovedsprogene, men kun har et engelsk Resumé; særligt beklageligt er det, at Tabellernes Tekster ikke konsekvent er oversat.

Det er karakteristisk, at en Undersøgelse af Hedens Mikroklima begynder med en Studie over Fugtighedsforholdene og ikke, som man plejer, med Temperaturforholdene. Grunden hertil er den klassiske Opfattelse af Heden som en ørkenagtig Biotop, hvor en formodet Tørke er den væsentligste begrænsende Faktor for Organismerne. Det er dog et Spørgsmaal, om den fulde Forstaaelse af Fugtighedsproblemerne kan naas uden et ligesaa gennemført Temperaturstudium. Det synes af Afhandlingen at fremgaa, at der allerede findes et betydeligt Materiale hertil. Burde dette ikke først have været analyseret?

Som det nu er, foreligger her, efter en omhyggelig Redegørelse for den anvendte Teknik, en Række Maalinger af det procentiske